

Cauza C-38/21**Rezumatul cererii de decizie preliminară întocmit în temeiul articolului 98 alineatul (1) din Regulamentul de procedură al Curții de Justiție****Data depunerii:**

22 ianuarie 2021

Instanța de trimitere:

Landgericht Ravensburg (Germania)

Data deciziei de trimitere:

30 decembrie 2020

Reclamant:

VK

Pârâtă:

BMW Bank GmbH

Obiectul procedurii principale

Contract de leasing – Calificare drept contract de credit pentru consumatori – Informații care trebuie menționate – Directiva 2008/48/EG – Drept de retragere – Decădere din dreptul de retragere – Exercițare abuzivă a dreptului de retragere

Obiectul și temeiul juridic al trimiterii preliminare

Interpretarea dreptului Uniunii, articolul 267 TFUE

Întrebări preliminare

1. Cu privire la prezumția de legalitate prevăzută la articolul 247 alineatul 6 al doilea paragraf a treia teză și la articolul 247 alineatul 12 primul paragraf a treia teză din EGBGB [Legea de punere în aplicare a Codului civil]
 - a) Articolul 247 alineatul 6 al doilea paragraf a treia teză și articolul 247 alineatul 12 primul paragraf a treia teză din EGBGB sunt

incompatibile cu articolul 10 alineatul (2) litera (p) din Directiva 2008/48/CE și cu articolul 14 alineatul (1) din această directivă, în măsura în care declară clauze contractuale contrare cerințelor articolului 10 alineatul (2) litera (p) din Directiva 2008/48/CE ca îndeplinind cerințele prevăzute la articolul 247 alineatul 6 al doilea paragraf prima și a doua teză și la articolul 247 alineatul 12 primul paragraf a doua teză punctul 2 litera (b) din EGBGB?

În cazul unui răspuns afirmativ:

- b) Din dreptul Uniunii, în special din articolul 10 alineatul (2) litera (p) și din articolul 14 alineatul (1) din Directiva 2008/48/CE, rezultă că articolul 247 alineatul 6 al doilea paragraf a treia teză și articolul 247 alineatul 12 primul paragraf a treia teză din EGBGB sunt inaplicabile în măsura în care declară clauze contractuale contrare cerințelor articolului 10 alineatul (2) litera (p) din Directiva 2008/48/CE ca îndeplinind cerințele prevăzute la articolul 247 alineatul 6 al doilea paragraf prima și a doua teză din EGBGB și la articolul 247 alineatul 12 primul paragraf a doua teză punctul 2 litera (b) din EGBGB?

În cazul unui răspuns negativ la întrebarea II. 1 b):

2. Cu privire la informațiile obligatorii în conformitate cu articolul 10 alineatul (2) din Directiva 2008/48/CE
 - a) Articolul 10 alineatul (2) litera (p) din Directiva 2008/48/CE trebuie interpretat în sensul că quantumul dobânzii plătitibile pe zi, care trebuie menționat în contractul de credit, trebuie să poată fi calculat pe baza ratei dobânzii aferente creditului, indicate în contract?
 - b) Articolul 10 alineatul (2) litera (l) din Directiva 2008/48/CE trebuie interpretat în sensul că rata dobânzii de întârziere aplicabilă la data încheierii contractului de credit trebuie comunicată ca valoare absolută sau, cel puțin, trebuie indicată ca valoare absolută rata dobânzii de referință aplicabilă (în speță, rata dobânzii de bază în conformitate cu articolul 247 din BGB [Codul civil]), din care este stabilită, prin adăugare, rata dobânzii de întârziere aplicabilă (în speță, de cinci puncte procentuale, în conformitate cu articolul 288 alineatul (1) a doua teză din BGB), iar consumatorului trebuie să i se precizeze rata de referință (rata dobânzii de bază) și variabilitatea acesteia?
 - c) Articolul 10 alineatul (2) litera (t) din Directiva 2008/48/CE trebuie interpretat în sensul că textul contractului de credit trebuie să conțină condițiile de formă esențiale în ceea ce privește accesul la o procedură extrajudiciară de contestare și la o cale de atac?

În cazul unui răspuns afirmativ la cel puțin una dintre întrebările 2 a), 2 b) și 2 c):

- d) Articolul 14 alineatul (1) a doua teză litera (b) din Directiva 2008/48/CE trebuie interpretat în sensul că termenul de retragere începe să curgă numai atunci când informațiile prevăzute la articolul 10 alineatul (2) din Directiva 2008/48/CE au fost comunicate integral și exact?

În cazul unui răspuns negativ:

- e) Care sunt criteriile determinante pentru a declanșa curgerea termenului de retragere în pofida unor informații incomplete sau incorecte?

În cazul unui răspuns afirmativ la întrebarea II.1.a) și/sau la cel puțin una dintre întrebările II.2.a), II.2.b) și II.2.c):

3. În ceea ce privește decăderea din dreptul de retragere prevăzut la articolul 14 alineatul (1) prima teză din Directiva 2008/48/CE:

- a) Dreptul de retragere prevăzut la articolul 14 alineatul (1) prima teză din Directiva 2008/48/CE este supus decăderii?

În cazul unui răspuns afirmativ:

- b) Decăderea constituie o limitare în timp a dreptului de retragere, care trebuie reglementată printr-o lege adoptată de parlament?

În cazul unui răspuns negativ:

- c) O decădere implică, din punct de vedere subiectiv, faptul că consumatorul a avut cunoștință despre menținerea dreptului său de retragere sau, cel puțin, este răspunzător pentru necunoașterea acesteia în sensul unei neglijențe grave?

În cazul unui răspuns negativ:

- d) Posibilitatea creditorului de a transmite ulterior persoanei creditate informațiile prevăzute la articolul 14 alineatul (1) a doua teză litera (b) din Directiva 2008/48/CE, declanșând astfel curgerea termenului de retragere, se opune aplicării cu bună-credință a normelor de decădere?

În cazul unui răspuns negativ:

- e) Acest lucru este compatibil cu principiile consacrate ale dreptului internațional care sunt obligatorii pentru instanța germană în temeiul Legii fundamentale?

În cazul unui răspuns afirmativ:

- f) Cum ar trebui să soluționeze practicienii din domeniul dreptului german un conflict între cerințele imperative ale dreptului internațional și cerințele Curții de Justiție a Uniunii Europene?
4. În ceea ce privește exercitarea abuzivă a dreptului de retragere al consumatorului prevăzut la articolul 14 alineatul (1) prima teză din Directiva 2008/48/CE:
- a) Exercitarea dreptului de retragere prevăzut la articolul 14 alineatul (1) prima teză din Directiva 2008/48/CE poate constitui un abuz de drept?

În cazul unui răspuns afirmativ:

- b) Admiterea unei exercitări abuzive a dreptului de retragere constituie o limitare în timp a dreptului de retragere, care trebuie reglementată printr-o lege adoptată de parlament?

În cazul unui răspuns negativ:

- c) Admiterea unei exercitări abuzive a dreptului de retragere implică, din punct de vedere subiectiv, faptul că consumatorul a avut cunoștință despre menținerea dreptului său de retragere sau, cel puțin, că este răspunzător pentru necunoașterea sa în sensul unei neglijențe grave?

În cazul unui răspuns negativ:

- d) Potrivit principiului bunei credințe, posibilitatea creditorului de a transmite ulterior persoanei creditate informațiile prevăzute la articolul 14 alineatul (1) a doua teză litera (b) din Directiva 2008/48/CE, declanșând astfel curgerea termenului de retragere, se opune admiterii unei exercitări abuzive a dreptului de retragere?

În cazul unui răspuns negativ:

- e) Acest lucru este compatibil cu principiile consacrate ale dreptului internațional care sunt obligatorii pentru instanța germană în temeiul Legii fundamentale?

În cazul unui răspuns afirmativ:

- f) Cum ar trebui să soluționeze practicienii din domeniul dreptului german un conflict între cerințele imperative ale dreptului internațional și cerințele Curții de Justiție a Uniunii Europene?

Dispozițiile de drept al Uniunii invocate

Directiva 2008/48/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 23 aprilie 2008 privind contractele de credit pentru consumatori și de abrogare a

Directivei 87/102/CEE a Consiliului (denumită în continuare „Directiva 2008/48”), în special articolul 10 alineatul (2) literele (f), (l), (p) și (t), precum și articolul 14 alineatul (1) al doilea paragraf litera (b)

Dispozițiile naționale invocate

Grundgesetz (Legea fundamentală, denumită în continuare „GG”), în special articolul 25

Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche (Legea de punere în aplicare a Codului civil, denumită în continuare „EGBGB”), articolul 247 alineatele 3, 6, 7 și 12

Bürgerliches Gesetzbuch (Codul civil, denumit în continuare „BGB”), în special articolele 242, 247, 288, 355, 356b, 357, 357a, 495 și 506. Articolul 506 alineatul (1) din BGB prevede că dispozițiile aplicabile contractelor generale de credit de consum se vor aplica *mutatis mutandis* acelor contracte prin care un întreprinzător acordă unui consumator orice fel de facilitate de plată cu titlu oneros. În conformitate cu alineatul (2), contractele încheiate între un întreprinzător și un consumator cu privire la utilizarea cu titlu oneros a unui bun sunt facilitate de plată cu titlu oneros, printre altele, atunci când se convine că, la încetarea contractului, consumatorul este în mod obligatoriu răspunzător pentru o anumită valoare a bunului [articolul 506 alineatul (2) punctul 3 din BGB].

Prezentare succintă a situației de fapt și a procedurii

- 1 La 10 noiembrie 2018, reclamantul a încheiat cu pârâta un contract de leasing cu privire la un autovehicul destinat utilizării private. S-a convenit ca reclamantul să efectueze plăți în cuantum total de 12 486,80 euro, constând într-o plată specială de leasing în cuantum de 4 760 de euro la preluarea autovehiculului, urmată de 24 de rate de leasing în cuantum de câte 321,95 euro. Rata dobânzii aferente creditului convenită contractual este de 3,49 % pe an pe întreaga durată a contractului, dobânda anuală efectivă (DAE) fiind 3,55 % pe an. Ca valoarea netă a creditului este indicată suma de 40.294,85 euro, care corespunde prețului de achiziție al autovehiculului. S-a convenit de asemenea că distanța parcursă de reclamant este de 10 000 km pe an, iar la restituire, acesta este obligat să plătească o remunerație de 7,37 cenți pentru fiecare kilometru suplimentar parcurs, în timp ce pentru fiecare kilometru rămas neparcurs i se vor rambursa 4,92 cenți. În plus, titularul leasingului este obligat să compenseze diminuarea valorii în cazul în care, la restituire, autovehiculul nu va fi într-o stare corespunzătoare vechimii și distanței parcurse convenite.
- 2 Reclamantul a preluat autovehiculul și a plătit ratele lunare de leasing începând cu luna ianuarie 2019. Prin scrisoarea din 25 iunie 2019, reclamantul și-a retras declarația de voință exprimată la încheierea contractului de leasing.

- 3 Cu privire la tema retragerii din contractul de împrumut, contractul conține următoarele mențiuni:

„Dreptul de retragere

„Vă puteți retrage angajamentul contractual într-un termen de 14 zile, fără a invoca vreun motiv. Termenul începe să curgă la data încheierii contractului, dar nu înainte ca persoana împrumutată să fi primit toate informațiile obligatorii în conformitate cu articolul 492 alineatul (2) din BGB (de exemplu, informații privind tipul de împrumut, valoarea netă a împrumutului, durata contractului).”

„Efectele retragerii

În măsura în care autovehiculul a fost deja transferat, trebuie să îl restituiți în cel târziu 30 de zile și să achitați dobânda aferentă creditului convenită, aferentă perioadei cuprinse între transferul și restituirea autovehiculului. Termenul începe să curgă la data expedierii declarației de retragere. Pentru perioada cuprinsă între transferul și restituirea autovehiculului, în cazul punerii la dispoziție complete, se va plăti o dobândă în cuantum de 0,00 € pe zi. Această sumă se reduce în mod corespunzător în cazul în care autovehiculul este pus la dispoziție doar parțial.”

Principalele argumente ale părților din procedura principală

- 4 Reclamantul consideră că retragerea este validă, întrucât termenul de retragere nu ar fi început și se întemeiază în acest sens în special pe informații obligatorii insuficiente. Astfel, reclamantul solicită constatarea judiciară a faptului că pârâta nu poate să invoce drepturi care decurg din contractul de leasing, în special dreptul la plata ratelor de leasing.
- 5 Pârâta consideră acțiunea ca fiind neîntemeiată. Ea susține că nu a existat niciun drept de retragere al reclamantului, întrucât dispozițiile de retragere aplicabile contractelor de credit încheiate cu consumatori nu ar fi aplicabile contractelor de leasing. În plus, ea ar fi furnizat în mod corect reclamantului, în contractul de leasing, atât informațiile privind retragerea, cât și toate informațiile obligatorii. În special, informațiile privind retragerea ar corespunde exact modelului legal, astfel încât corectitudinea informațiilor privind retragerea în conformitate cu articolul 247 alineatul 6 al doilea paragraf prima și a treia teză din EGBGB ar fi fictivă, iar termenul de retragere ar fi expirat.

Prezentare succintă a motivării trimiterii preliminare

- 6 Admiterea acțiunii depinde de validitatea retragerii din contractul de leasing și, eventual, de posibilitatea pârâtei de a invoca excepția decăderii sau excepția exercitării abuzive a dreptului de retragere.

- 7 Validitatea declarației de retragere a reclamantului presupune, mai întâi, ca acesta să aibă un drept de retragere. Acest lucru este îndoielnic, întrucât, potrivit articolului 2 alineatul (2) litera (d) din aceasta, Directiva 2008/48 nu se aplică contractelor de închiriere sau de leasing în cazul cărora obligația de cumpărare a obiectului contractului nu este stabilită nici prin respectivul contract, nici prin vreun contract separat. Potrivit jurisprudenței Curții de Justiție, există totuși un interes cert al Uniunii ca dispozițiile preluate dintr-un act de drept al Uniunii să primească o interpretare uniformă (Hotărârea din 26 martie 2020, Kreissparkasse Saarlouis, C-66/19, EU:C:2020:242, punctul 29).
- 8 O asemenea preluare a dispozițiilor de drept al Uniunii se află la originea normelor de drept aplicabile în speță, întrucât legiuitorul german a uzat de posibilitatea prevăzută în al zecelea considerent al Directivei 2008/48, de a extinde dispozițiile acestei directive în domenii care nu intră în sfera de aplicare a acesteia. Ca urmare a trimiterii, prevăzute la articolul 506 alineatul (1) prima teză și alineatul (2) punctul 3 din BGB, la dispozițiile referitoare la contractele generale de credit de consum, dispozițiile Directivei 2008/48 transpuse în dreptul național se vor aplica prin analogie contractelor de leasing precum cel din speță, întrucât scopul primordial al acestora nu este cedarea folosinței, ci facilitarea de plată. Astfel, reclamantul are un drept de retragere.
- 9 În continuare, se pune problema dacă opoziția nu a fost formulată în termenul prevăzut. Validitatea declarației de retragere a reclamantului presupune ca termenul de retragere de două săptămâni prevăzut la articolul 355 alineatul (2) prima teză din BGB să nu fi expirat încă la data notificării retragerii. Potrivit articolului 356b alineatul (2) prima teză din BGB, termenul de retragere nu începe să curgă însă în cazul în care contractul de credit nu include toate informațiile obligatorii prevăzute la articolul 492 alineatul (2) și la articolul 247 alineatele 6-13 din EGBGB. Într-un asemenea caz, curgerea termenului prevăzut la articolul 356b alineatul (2) a doua teză din BGB este declanșată numai atunci când sunt furnizate informațiile obligatorii. În speță, ar trebui să se considere că informațiile obligatorii au fost incomplete, în special în cazul în care informațiile privind retragerea au fost furnizate în mod incorect sau cel puțin una dintre informațiile prevăzute de lege nu a fost inclusă în mod complet sau a fost inclusă în mod inexact în contractul de credit.
- 10 Atunci când informațiile obligatorii sunt incomplete, retragerea este în principiu admisibilă, întrucât dreptul german nu prevede stingerea dreptului de retragere în ceea ce privește contractele de credit de consum. Legiuitorul național a optat în mod deliberat pentru un drept de retragere pe termen nelimitat.
- 11 Totodată, se poate considera că există o decădere din dreptul de retragere sau o exercitare abuzivă a acestuia atunci când condițiile prevăzute de dreptul național în acest scop sunt îndeplinite, iar acest lucru nu este contrar cerințelor prevăzute de dreptul Uniunii.

- 12 Mai precis, în ceea ce privește întrebările preliminare, instanța de trimitere arată următoarele:
- 13 Cu privire la întrebările 1 a) și 1 b): observațiile referitoare la întrebările 1 a) și 1 b) corespund, în esență, celor referitoare la întrebările 1 a) și 1 b) de la punctele 10-15 din rezumatul cererii de decizie preliminară adresate în cauza C-336/20.
- 14 Cu privire la întrebarea 2 a): această întrebare privește indicarea ratei dobânzii aferente creditului. În speță, în pagina 5 a contractului de leasing este menționată o rată a dobânzii în cuantum de 3,49 % pe an, în timp ce, în informațiile privind retragerea din f4 a contractului de leasing, este menționată o dobândă în cuantum de 0,00 euro.
- 15 Pentru soluționarea litigiului, este determinant modul în care trebuie interpretat articolul 10 alineatul (2) litera (p) din Directiva 2008/48. Este adevărat că modul de redactare permite interpretarea conform căreia, în privința cuantumului dobânzii plățibile pe zi, consumatorului i se poate menționa o sumă care nu trebuie să corespundă dobânzii aferente creditului convenite prin contract (în opinia Bundesgerichtshof [Curtea Federală de Justiție]).
- 16 Cu toate acestea, o altă interpretare a articolului 10 alineatul (2) litera (p) din Directiva 2008/48 este susținută de formularea dispoziției articolului 14 alineatul (3) litera (b) a doua teză din această directivă, potrivit căreia dobânda plătită de consumator după exercitarea dreptului de retragere, pentru perioada cuprinsă între data tragerii și data rambursării creditului, se calculează pe baza ratei dobânzii aferente creditului convenite. Din această ultimă dispoziție rezultă că și dobânda zilnică plătită de consumator trebuie să rezulte din rata dobânzii aferente creditului, prevăzută la articolul 10 alineatul (2) litera (f) din Directiva 2008/48. Această interpretare este susținută și de faptul că informațiile prevăzute la articolul 10 alineatul (2) litera (p) din această directivă trebuie furnizate într-o formă clară și concisă. Mai exact, în cazul în care cuantumul dobânzii zilnice nu poate fi calculat pe baza dobânzii aferente creditului convenite prin contract, consumatorul poate avea impresia că un cuantum al dobânzii zilnice diferit (precum în speță, de 0,00 €) este pur și simplu o eroare de înscriere și că va fi obligat să plătească dobânda aferentă creditului prevăzută în contract.
- 17 Cu privire la întrebările 2 b), 2 c), 2 d) și 2 e): observațiile instanței de trimitere referitoare la aceste întrebări corespund, în esență, celor referitoare la întrebările corespunzătoare din cererea de decizie preliminară adresată în cauza C-336/20 [întrebările 2 b), 2 c) și 2 d)].
- 18 Cu privire la întrebările 3 a), 3 b), 3 c), 3 d), 3 e) și 3 f), referitoare la problema decăderii: instanța de trimitere precizează că, în dreptul german, decăderea este considerată un caz de exercitare nelegală a dreptului din cauza unui comportament contradictoriu, încălcarea constând în întârzierea neloială la exercitarea dreptului. Decăderea presupune ca titularul dreptului să dispună de un drept pe care nu îl invocă o perioadă îndelungată, deși era efectiv în măsură să o facă, iar titularul

obligăției să poată considera – adoptând, de asemenea, măsuri în acest sens – că titularul dreptului nu a făcut uz de dreptul său. Dacă titularul dreptului își exercită, în prezent, dreptul său, această exercitare este contrară articolului 242 din BGB (buna-credință) din cauza caracterului contradictoriu al comportamentului actual în raport cu comportamentul anterior al acestuia.

- 19 Cu toate acestea, este discutabil dacă aceste norme de decădere pot fi aplicate dreptului de retragere al consumatorului [întrebarea 3 a)]. Conform articolului 14 alineatul (1) a doua teză literele (a) și (b) din Directiva 2008/48, termenul de retragere de 14 zile începe să curgă fie la data încheierii contractului, fie la data la care consumatorului îi sunt aduse la cunoștință informațiile prevăzute la articolul 10, în cazul în care data respectivă este ulterioară datei la care a fost încheiat contractul. Prin urmare, este necesar să se concluzioneze că retragerea nu este limitată în timp atunci când consumatorul nu primește informațiile prevăzute la articolul 10 din Directiva 2008/48. În plus, din articolul 14 alineatul (1) a doua teză litera (b) din această directivă, reiese că creditorul are în orice moment posibilitatea de a declanșa curgerea termenului de retragere, prin comunicarea informațiilor menționate la articolul 10 din directiva menționată. Prin urmare, este logic ca această reglementare a perioadei în care dreptul de retragere poate fi exercitat să fie una exhaustivă și, în plus, să nu existe nicio posibilitate de a limita în timp dreptul de retragere prin invocarea excepției decăderii.
- 20 În cazul în care la întrebarea 3 a) se va răspunde în sensul că exercitarea dreptului de retragere în conformitate cu articolul 14 alineatul (1) prima teză din Directiva 2008/48 este supusă decăderii, se ridică problema dacă instanțele naționale au competența de a limita în timp, în temeiul normelor naționale de decădere, dreptul de retragere sau dacă acest aspect trebuie reglementat printr-o lege adoptată de parlament.
- 21 Desigur, Curtea de Justiție a hotărât că dreptul de retragere poate fi limitat în timp. Cu toate acestea, în Hotărârea din 19 decembrie 2019, Rust-Hackner și alții (C-355/18-C-357/18 și C-479/18, EU:C:2019:1123, punctul 62), Curtea a subliniat că, în cazul unei asemenea limitări în timp a dreptului de retragere, trebuie să se asigure că este garantat efectul util al directivei, ținând seama de obiectul său. Astfel, limitarea dreptului de retragere doar pe baza unor principii juridice generale ar trebui să fie exclusă. În special, ar exista riscul ca o aplicare extinsă a articolului 242 din BGB să restricționeze în mod excesiv sau chiar să anuleze posibilitatea – acordată în mod deliberat de directivă – de a invoca dreptul de retragere fără limitare în timp.
- 22 În cazul unui răspuns negativ la întrebarea 3 b), este necesar să se precizeze măsura în care decăderea implică informarea prealabilă a consumatorului cu privire la dreptul său de retragere. Din jurisprudența existentă a Curții de Justiție, se poate deduce că o decădere din dreptul de retragere este posibilă abia începând cu momentul la care consumatorul a fost informat suficient cu privire la dreptul său de retragere (Ordonanța din 27 noiembrie 2007, Diy-Mar Insaat Sanayi ve Ticaret și Akar/Comisia, C-163/07 P, EU:C:2007:717, punctele 32, 36). În

favoarea acestei teze pledează de asemenea principiul efectivității din dreptul european. Astfel, consumatorul își poate exercita în mod eficient dreptul de retragere numai atunci când cunoaște existența acestuia.

- 23 În cazul unui răspuns negativ la întrebarea 3 c), trebuie să se precizeze dacă posibilitatea acordată creditorului în temeiul articolului 14 alineatul (1) a doua teză litera (b) din Directiva 2008/48, de a furniza ulterior informațiile consumatorului, declanșând astfel curgerea termenului de retragere, se opune aplicării cu bună-credință a normelor de decădere. În opinia instanței de trimitere, este logic că, în cazul furnizării incorecte a informațiilor obligatorii prevăzute la articolul 10 alineatul (2) din Directiva 2008/48, invocarea excepției decăderii nu poate *a priori* să fie avută în vedere. Potrivit jurisprudenței Curții, titularul obligației nu poate în mod valabil să invoce motive de securitate juridică pentru a remedia o situație pe care el însuși a cauzat-o, prin faptul că nu s-a conformat cerinței care rezultă din dreptul Uniunii, de a comunica informații privind dreptul titularului dreptului de a renunța la contract sau de a-l rezilia (Hotărârea din 19 decembrie 2013, Endress, C-209/12, EU:C:2013:864, punctul 30 și Hotărârea din 13 decembrie 2001, Heininger, C-481/99, EU:C:2001:684, punctul 47).
- 24 În cazul unui răspuns negativ la întrebarea preliminară 3 d), trebuie să se examineze dacă o astfel de concluzie este compatibilă cu principiile care se impun instanței germane în temeiul Legii fundamentale și modul în care practicienii din domeniul dreptului german ar trebui să soluționeze un conflict între cerințele imperative ale dreptului internațional și cele ale dreptului Uniunii.
- 25 Instituția decăderii face parte din principiile generale ale dreptului Uniunii. Aceste principii generale sunt o parte integrantă a dreptului federal german și, conform articolului 25 alineatul (2) din Legea fundamentală, au prioritate față de legi. Prin urmare, acestea sunt obligatorii pentru o instanță germană.
- 26 Posibilitatea decăderii este recunoscută în dreptul internațional public. Cu toate acestea, în doctrina referitoare la dreptul internațional public, este cert că titularul unui drept trebuie să aibă cunoștință de dreptul său pentru a și-l exercita. Nu poate exista decădere dintr-un drept ca urmare a simplei neexercitări a acestuia. În consecință, o instanță germană ar putea constata decăderea din dreptul de retragere a unui consumator numai în cazul în care titularul dreptului cunoștea – sau nu cunoștea ca urmare a unei neglijențe grave – împrejurarea că dispunea de un drept de retragere.
- 27 Astfel, în ipoteza în care, în materia contractelor de credit pentru consumatori, principiile aplicabile, în temeiul dreptului Uniunii, exercitării dreptului de retragere al consumatorilor s-ar îndepărta de cerințele imperative ale dreptului internațional public, Curtea de Justiție ar trebui să clarifice, în domeniul de aplicare al Directivei 2008/48, care sunt orientările juridice de care instanța națională trebuie să țină seama într-un astfel de conflict de norme.

28 Relevanța întrebărilor 3 a), 3 b), 3 c), 3 d), 3 e) și 3 f) pentru soluționarea litigiului aflat pe rolul său este rezumată de instanța de trimitere după cum urmează: în cazul în care o decădere din exercitarea dreptului de retragere prevăzut la articolul 14 alineatul (1) prima teză din Directiva 2008/48:

- este *a priori* exclusă;
- sau, în orice caz, trebuie să se întemeieze pe o lege adoptată de parlament;
- sau, în orice caz, presupune cel puțin o necunoaștere ca urmare a unei neglijențe grave;
- sau, în orice caz, nu poate fi avută în vedere în cazul în care lipsește informarea ulterioară;
- sau, în orice caz, este incompatibilă cu cerințele imperative ale dreptului internațional, în cazul inexistenței cel puțin a unei necunoașteri ca urmare a unei neglijențe grave a titularului dreptului,

pârâta nu poate invoca, în speță, excepția decăderii.

29 Cu privire la întrebările 4 a), 4 b), 4 c), 4 d), 4 e) și 4 f) (abuzul de drept): în jurisprudența și în doctrina națională este contestat aspectul dacă, în ceea ce privește contractele de credit de consum, exercitarea dreptului de retragere al consumatorului poate fi calificată drept încălcare a bunei-credințe și, prin urmare, drept un abuz de drept și condițiile în care poate fi calificată astfel. Este, așadar, relevant, pentru interpretarea și aplicarea dreptului național, modul în care trebuie să se răspundă la întrebările preliminare 4 a), 4 b), 4 c), 4 d), 4 e) și 4 f).

30 Este îndoielnic că exercitarea dreptului de retragere al titularului creditului de consum poate fi limitată prin admiterea unei încălcări a bunei-credințe. Pledează împotriva acestei teze următoarele argumente:

- În afară de reglementarea clară în directiva menționată, nu există nicio posibilitate de a limita în timp dreptul de retragere prin admiterea unei încălcări a bunei-credințe.
- Creditorul poate declanșa în orice moment curgerea termenului de retragere, furnizând informațiile prevăzute la articolul 10 din Directiva 2008/48/CE.
- Dreptul de retragere vizează nu numai protecția individuală, ci și obiective generale (prevenirea supraîndatorării, promovarea stabilității pieței de capital).
- Directiva 2008/48/CE nu autorizează statele membre să procedeze la limitarea dreptului de retragere, în special la reducerea termenului de retragere.

- 31 În cazul în care la întrebarea preliminară 4 a) se va răspunde în sensul că exercitarea dreptului de retragere poate fi abuzivă, se ridică în continuare problema dacă instanțele naționale au competența de a limita în timp, pentru acest motiv, dreptul de retragere sau dacă acest aspect trebuie reglementat printr-o lege adoptată de parlament. Limitarea dreptului de retragere doar pe baza unor principii juridice generale este – în opinia instanței de trimitere – exclusă.
- 32 Exact ca în cazul aplicării normelor de decădere, există riscul ca o aplicare extinsă a articolului 242 din BGB să restricționeze în mod excesiv sau chiar să anuleze posibilitatea – acordată în mod deliberat de directivă – de a invoca dreptul de retragere fără limitare în timp. Extinderea pe cale judiciară a protecției-model prevăzute la articolul 247 alineatul 6 paragraful (2) a treia teză și la articolul 247 alineatul 12 paragraful (1) a treia teză din EGBGB prin admiterea unei invocări abuzive a lipsei protecției-model indică faptul că dreptul de retragere exercitat mai târziu de 14 zile de la încheierea contractului este, în acest mod, lipsit de efect util.
- 33 În cazul unui răspuns negativ la întrebarea preliminară 4 b), este necesar să se precizeze măsura în care, în cazul exercitării dreptului de retragere mai târziu de 14 zile de la încheierea contractului, admiterea unei încălcări a bunei-credințe poate fi justificată, deși consumatorul nu a fost informat în mod corect de creditor cu privire la dreptul său de retragere.
- 34 În cazul unui răspuns negativ la întrebarea preliminară 4 c), se ridică problema dacă posibilitatea creditorului de a furniza titularului creditului informațiile la o dată ulterioară, în conformitate cu articolul 14 alineatul (1) a doua teză litera (b) din Directiva 2008/48 și de a declanșa, astfel, termenul de retragere se opune admiterii unei încălcări a bunei-credințe.
- 35 În cazul unui răspuns negativ la întrebarea preliminară 4 d), este necesar să se examineze dacă acest lucru este compatibil cu principiile consacrate ale dreptului internațional care sunt obligatorii pentru instanța germană în temeiul Legii fundamentale. Principiul bunei-credințe face parte dintre principiile generale ale dreptului internațional. Aceste principii generale sunt o parte integrantă a dreptului federal german și, conform articolului 25 alineatul (2) din Legea fundamentală, au prioritate față de legi. Prin urmare, acestea sunt obligatorii pentru o instanță germană.
- 36 Potrivit acestor principii, titularul dreptului trebuie să aibă cunoștință de dreptul său și numai în acest caz cealaltă parte poate, la rândul său, să coreleze efecte juridice cu neexercitarea acestui drept. Unui consumator căruia menținerea dreptului său de retragere îi este necunoscută, fără ca această necunoaștere să rezulte dintr-o neglijență gravă, nu i se poate reproșa o încălcare a bunei-credințe atunci când își exercită dreptul său de retragere doar după o perioadă lungă de la încheierea contractului, derivând din aceasta consecințele juridice posibile în temeiul legii.

37 În ipoteza în care principiile aplicabile, în temeiul dreptului Uniunii, în ceea ce privește exercitarea abuzivă a dreptului de retragere în materia contractelor de credit încheiate cu consumatori se îndepărtează de cerințele imperative ale dreptului internațional public, Curtea de Justiție ar trebui să clarifice, în domeniul de aplicare al Directivei 2008/48, care sunt orientările juridice de care instanța națională trebuie să țină seama într-un astfel de conflict de norme.

38 Instanța de trimitere consideră întrebările preliminare 4 a), 4 b), 4 c), 4 d), 4 e) și 4 f) ca fiind determinante pentru soluționarea litigiului. Astfel, în cazul în care admiterea unei exercitări abuzive a dreptului de retragere prevăzut la articolul 14 alineatul (1) prima teză din Directiva 2008/48:

- este *a priori* exclusă;
- sau, în orice caz, presupune o reglementare printr-o lege adoptată de parlament;
- sau, în orice caz, presupune cel puțin o necunoaștere ca urmare a unei neglijențe grave a consumatorului;
- sau, în orice caz, nu poate fi avută în vedere atunci când lipsește informarea ulterioară;
- sau, în orice caz, este incompatibilă cu cerințele imperative ale dreptului internațional, în cazul în existența cel puțin a unei necunoașteri ca urmare a unei neglijențe grave a titularului dreptului,

existența condițiilor concrete ale unei încălcări a dispoziției articolului 242 din BGB (Buna-credință), aprecierea și evaluarea comparativă a acestora nu pot fi avute în vedere într-un caz concret.

39 În sfârșit, se arată că o parte din întrebările adresate în prezenta cerere de decizie preliminară se suprapun cu întrebările adresate în cauzele C-33/20, C-155/20, C-187/20 și C-336/20, aflate deja pe rol, motiv pentru care se propune o conexare a cauzelor.